No. 285 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS-BLAD.

Vrijdag 29 November

FRANKRIJK.

PARIJS, den 26sten November.

De hertog *van Orleans* is gisteren, vergezeld van den hertog *van Nemours*, die hem te gemoet was gereden, van zijn jongste reis door het zuidelijk Frankrijk, naar Afrika, en laatstelijk over Marseille en Lyon, op de Tuilerien aangekomen; bij het uitstappen uit het rijtuig werd de hertog door den koning, de koningin, de hertogin *van Orleans* en de verdere leden der koninklijke familie ontvangen. In den avond heeft de maarschalk *Soult* zich naar den hertog begeven. Men wil reeds dat deze de bijzonderheden zou bevestigd hebben, die door den heer *Blanqui* omtrent den ongelukkigen toestand der troepen en de slechte geneeskundige dienst in Afrika zijn openbaar gemaakt.

— Het eerste kies-kollegie van het departement Drôme is bijeengeroepen om een ander lid voor de kamer der gedeputeerden te kiezen, in de plaats van den heer *Berenger*, zoo dat er geen twijfel meer bestaat omtrent diens aanneming van het pairschap. Het *Journal des Débats* bevestigt nog heden, dat hij aanvankelijk geweigerd had.

— Er loopen geruchten van de aftreding des oorlogsministers generaal *Schneider*; men wil dat hij zou vervangen worden door de generaals *Pelet* of *Cubières*.

— Aldaar zal eerstdaags een nieuw dagelijks verschijnend blad, onder den titel *le Courrier de Paris* het licht zien. Hetzelve zal door den voormaligen redacteur van *la Siècle*, *Guillemot*, geredigeerd worden.

— De *National* vermeldt dat een der voortvlugtige staatkundige veroordeelden, *Armand Marrast*, die zich laatstelijk te Barcelona ophield en van daar artikelen aan het gezegde dagblad zond, op de vordering van den franschen gezant te Madrid, op last van het spaansch ministerie, gearresteerd is geworden.

— Over Marseille heeft men de dagbladen uit Smijrna tot den 9den november ontvangen. Uit Konstantinopel werd van den 7den het volgende geschreven:

„ Er heeft eene hoogstgewigtige gebeurtenis plaats gehad, waarvan de gevolgen onberekenbaar zijn. De sultan heeft een *hatti scheriff*, of edict uitgevaardigd, hetwelk *eene soort van grondwet*, *eene erkenning van de regten van den mensch* bevat. Bij dezen *hatti scheriff* wordt de burgerlijke en godsdienstige verdraagzaamheid, de gelijkheid voor de wet en de gelijkheid in de verdeeling der belastingen, het leven en de eigendom, afschaffing van alle onderworpenheid van de zijde der rajas, enz. gewaarborgd. De uitvaardiging dier wet heeft met alle plegtigheid op den 3den november plaats gehad. De vertegenwoordigers der bevriende mogendheden hebben officieel de vertaling van dat stuk ontvangen, met uitnoodiging om hetzelve aan hunne hoven over te maken. (*Zie Duitschland hieronder.*)

— Het dagblad van Marseille, *le Sud* behelst het volgende: „Het turksch-egyptisch geschil naderde zijn einde, op de grondslagen die men van weerszijden gezind scheen dan te nemen. De erfelijke heerschappij over Syrie en Egypte, zou aan *Mehemed*-ali en aan zijne nakomelingen verleend worden; Aleppo en Candia zouden bij den dood des Pacha's onder het gezag der Porte terugkeeren; de districten van Tarsus en Adana zouden reeds dadelijk aan de Porte teruggegeven worden. *Mehemed*-ali, zegt men, zou in deze bepalingen bewilligen; op voorwaarde evenwel dat *Achmed*-pacha, de admiraal der turksche vloot, tot gouverneur der distrikten van Adana en Tarsus benoemd wierd. Het spreekt van zelf dat bij deze schikking de vloot zou teruggegeven worden."

Het gezegde blad voegt echter hierbij, dat, zoo deze zaak geschikt was, de europesche kwestie nog zou moeten geregeld worden; bedoelende daarmede de bij het traktaat van Hunkiar Skelessi verboden vaart op de Zwarte Zee, welke Frankrijk verlangde dat voor de oorlogschepen van alle natien vrij was.

De schout-bij-nacht *Lalande* had den 4den met het fransch eskader de Besika-baai verlaten, om na eenige evolutien ter hoogte van kaap Baba te hebben uitgevoerd, op de reede van Smyrna te komen. Het britsch eskader was voor de eilanden Ourlac geankerd. Twee uit Engeland aangekomen linieschepen, de *Edinburg* en de *Rainbow* hadden zich bij hetzelve gevoegd.

De oostenrijksche aartshertog *Frederik* had zich den 6den van Smyrna voor een wetenschappelijken uitstap naar Ephese begeven.

— De berigten uit Madrid tot den 19den, melden dat de houding der geëxalteerde partij tegen het bestuur steeds dreigender werd, zoodat de tegenwoordige ministers en hunne vrienden alle voorzorgen moesten nemen, om zich tegen de moorddadige aanslagen dier lieden te beveiligen. In de hoofdstad was de rust, vooral door de tegenwoordigheid der gewapende magt, nog steeds bewaard gebleven. De stemming in de provincien scheen intusschen ongunstig, althans te Cordua, Grenada, Cadix, Murcia en Alicante zou men geweigerd hebben de belasting te betalen. In de provincie la Mancha zou de brigadier *Balbao* met den dood gedreigd hebben al wie zich aan een dergelijk verzet schuldig maakte. Sommige provinciale deputatien hadden, naar het scheen, het in finantiezaken zeker nieuw denkbeeld opgevat, om de contribuablen aan te sporen, hunne belasting regtstreeks aan den opperbevelhebber van het leger te zenden, in plaats van dezelve in de schatkist te storten. Om de gevolgen van dergelijke besluiten voor te komen, had het gouvernement mobiele brigaden gevormd om het volk in toom te houden. Katalonie, Valencia, Grenada en Malaga stonden onder den invloed van lieden die de partij der beweging waren toegedaan, en deze zou het gouvernement voornemens zijn te vervangen.

De tijdingen uit Arragon houden niets bijzonders. *Espartero* bevond zich den 7den nog te Mas de las Matas, gelijk ook de overige afdeelingen in de reeds vermelde stellingen.

— Ter beurze liep het gerucht dat de oostersche kwestie op eene vredelievende wijs beslecht was. De notering was heden (26 November): 5 pCt. 111,25; 3 pCt. 81,82; Nap. r. 102,85; Sp. Ardoin 25¾; Pass. 6½; Rom. L. 101.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 25sten November.

De Oostenrijksche *Beobachter* deelt de volgende berigten uit Konstantinopel van den 6den November mede:

„ Den 3 dezer heeft in het Serail te Konstantinopel eene plegtigheid plaats gehad, welke in de geschiedenis van het Turksche Rijk zonder voorbeeld was. De onderscheiden leden van het Corps Diplomatiek hadden namelijk, van den Minister van buitenlandsche Zaken, uit naam van den Sultan, de uitnoodiging ontvangen, om zich des morgens ten 10 ure in kiosk van *Gulhane*, die in een der tuinen van het Serail geplaatst is, te vervoegen, ten einde aldaar eene plegtige bijeenkomst der Grooten van het Rijk bij te wonen. Aan het Serail aangekomen zijnde, vonden de Gezanten prachtige rijtuigen, ieder met vier paarden bespannen, gereed staan, om hen door de tuinen van het Serail naar de plaats der zamenkomst te brengen. Eene ontelbare volksmenigte had zich op de ruime vlakte vereenigd, die aan de Zee van Marmora door de buitenste muren van het Serail begrensd wordt; in de eerste rijen bevonden zich, benevens vele andere aanzienlijke personen, ook de drie christen-Patriarchen. Van tijd tot tijd kwamen de burgerlijke en militaire ambtenaren en de Uhlema's aan, en werden zoodanig geplaatst, dat de aanzienlijksten zich het naast bij het middelpunt van den grooten cirkel bevonden. Buiten den kring waren militairen geplaatst.

Ten 10 ure begaf zich sultan *Abdul-Medschid*, met talrijk gevolg, en onder begeleiding van krijgsmuzijk, naar de kiosk van *Gulhane*, en beklom de bovenste verdieping daarvan. Aan Z. K. H. den prins *Joinvile* was in de onderste verdieping, nevens de zaal waarin zich het Corps Diplomatiek bevond, een vertrek aangewezen. Ten 11 ure trad *Riza*-pacha, de muschir van het Serail

uit de kiosk van den Grooten Heer op de plaats, een hattischerif of keizerlijk bevelschrift in de hand houdende; dit gaf hij aan den Groot-Vizier over, die het met eene diepe buiging ontving, het, naar oostersch gebruik, aan zijnen mond en voorhoofd bragt en het daarna aan den minister van buitenlandsche zaken, *Redschid*-pacha, overgaf. Deze nam het, met inachtneming derzelfde plegtigheden, uit zijne handen, besteeg een aldaar opgerigt spreekgestoelte en toefde ongeveer vijf minuten, tot dat de Astrologist van het hof hem te kennen gaf, dat het gelukkig oogenblik tot voorlezing gekomen was. Naauwelijks was dit bevelschrift, bij hetwelk de invoering eener geregelde regtspleging en eene geheele verandering in het stelsel der administratie, ter openbare kennis gebragt werd, voorgelezen, of van alle kanten ging een luid gejuich op, en de gezamenlijke Grootwaardigheid-bekleeders en Ulema's bogen zich voor den Sultan, om hem hunne dankbaarheid voor eenen zoo weldadigen maatregel te betuigen. Vervolgens beklom een der hooge geestelijken het gestoelte en verrigtte een plegtig gebed, waarop het geschut der batterijen van het Serail, met honderd en twintig schoten, den afloop dezer hengelijke gebeurtenis aan de geheele hoofdstad verkondigde.

» Na het eindigen der plegtigheid, legden de Groot-Vizier, de Seraskier en de Minister van buitenlandsche zaken een bezoek bij de gezanten der bevriende Mogendheden af, aan welke eene fransche overzetting van den hatti-scherif werd overgereikt. De Sultan begaf zich in de zaal waar de mantel van den Profeet bewaard wordt en legde, in tegenwoordigheid der hooge staats-beambten, den eed op de getrouwe handhaving der nieuwe verordeningen af, welke daarop aan al de aanwezigen werd afgenomen.

Den volgenden dag heeft de Sultan den Prins *de Joinville*, in eene plegtige audientie, ontvangen, waarbij dezelfde formaliteiten als bij de vroegere bezoeken van Prinsen van den bloede in acht zijn genomen.

Nuhri-effendi, de nieuwe turksche gezant te Parijs, is eenige dagen geleden aan boord eener fransche stoomboot naar Marseille afgereisd.

» De gezondheidstoestand in deze hoofdstad is bij voortduring voldoende."

Een over Frankfort ontvangen berigt noemt de bovenvermelde hattischeriff van den Sultan eene nieuwe Turksche *staatsregeling*, waarbij hij in zijne landen, volgens de Europesche vormen, eene goed geordende regtsbedeeling, een regelmatig stelsel van belasting, zonder gewelddadigheden bij de heffing, gelijkheid van allen voor de wet, veiligheid van personen en eigendommen, zonder onderscheid van godsdienst, en eene geregelde ligting van krijgslieden invoert." De volgende post uit Weenen zal de tekst van dit in allen gevalle merkwaardig staatsstuk kunnen aanbrengen.

B E L G I E.

BRUSSEL, den 26sten November.

In de zitting van de kamer der vertegenwoordigers van gisteren heeft de heer *Demonceau* rapport over het budget der ontvangsten uitgebragt. Eene discussie ontstond er over de orde van beraadslaging. De heer *de Brouckere* verlangde dat eerst over de uitgaven en daarna over de middelen gestemd werd. De rapporteur deed opmerken dat de centrale sectie in het algemeen hetzelfde gevoelen voorstond, maar aangezien den korten tijd die er tot den 1sten januarij overschoot, gemeend had dat men nog dit jaar met de ontvangsten beginnen moest. Ten slotte werd besloten om de discussie over de middelen, op aanstaanden woensdag te bepalen.

— Twee ontwerpen werden aangeboden; een door den minister van binnenlandsche zaken, waarbij voorgesteld wordt de premie voor den aanbouw van vaartuigen gedurende drie jaren te verlengen; een ander door den minister van financien, strekkende om het gouvernement te autoriseren tot eene nieuwe uitgifte van twaalf millioenen schatkistbons, ten behoeve van de spoor- en straatwegen.

— De heeren *Lebeau* en *Delfosse* worden eerstdags, de een terugkomende van eene diplomatische zending naar Duitschland, de ander uit Parijs, alhier gewacht.

— De graaf *F. de Merode* is van zijne jongste reis naar Italie, op zijn landgoed van Trelon teruggekeerd.

— De *Messager de Gand* maakt bekend, dat de schrijver van het veel vervolgd wordende artikel, over het gedrag der orangisten, is de heer *d'Hervigny*, die vrijheid gegeven had hem als zoodanig te doen kennen.

— Te Gent is ll. zondag weder eene meeting gehouden, waarin *Kats* verslag gedaan heeft van het voorgevallene te Kortrijk, en zijn voornemen aangekondigd heeft, er andermaal eene dergelijke bijeenkomst te beleggen.

— Uit Hoij wordt gemeld dat in de gemeente Vieux-Waleffe, weder een ongeluk plaats gehad heeft in de stokerij van den graaf *Marotte*, door het springen van den ketel, waardoor 3 werklieden om het leven gekomen zijn.

N E D E R L A N D E N.

BREDA, den 28sten November.

Naar men verneemt is onlangs bij een koninklijk besluit, eene nieuwe indeeling van deze provincie in vier landelijke districten vastgesteld, en tot districts-commissaris van het 1ste district benoemd de heer *H. de Quay*; voor het 2de district, de heer *J. J. Vermeulen*, zijnde aan den heer *A. J. Ingenhousz*, op zijn verzoek, met 1 Januarij 1840, eervol ontslag verleend, als districts-commissaris van het district Rozendaal; terwijl tot districts-commissaris van het 4de district zou zijn benoemd, Mr. *H. F. de Grez*, tot dus verre regter plaatsvervanger bij de arrondissements-regtbank te dezer stede.

— In rang en anciënneteit zijn bij het leger der infanterie in Oostindie overgeplaatst de tweede luitenants *J. J. de Veer* van de 4de, *C. P. Laubertheimer* van de 5de, *W. Nieborg* van de 6de, *K. H. Bölldertz* van de 2de en *J. H. Goosens* van de 10de afd. Inf.

— Men verneemt, dat het Z. M. behaagd heeft, aan den generaal-majoor *Kesman*, eervol ontslag te verleenen, als tijdelijk directeur van 's Rijks magazijn van kleeding, enz., te Delft, en, dat daartoe als zoodanig is benoemd, de gepensioneerde majoor *H. J. Brepoels*, tot dus verre administrateur van kleeding en wapenen, bij het 2de bataillon jagers.

— Mr. *J. J. Sasse*, advocaat te Maastricht, is, naar men verneemt, benoemd tot Rijks-advocaat in de provincie Limburg.

— Naar men verneemt heeft Z. M., voor hoogstdeszelfs bijzondere rekening, voor een getal van 16 aandeelen, ieder groot *f* 500, en alzoo vertegenwoordigende een kapitaal van *f* 8000, deel genomen in de op te rigten Vriesche kofscheepreederij te Woudsend.

— Binnen weinige dagen verwacht men de antwoorden der regering op de veelvuldige bedenkingen, die er tegen de ontwerpen der begrootings-wetten en andere voordragten in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt zijn.

— Uit Rotterdam schrijft men van den 27sten:

» Gisteren zijn aan *Hendriksen's New Bad-Hotel* alhier afgestapt Z. K. H. de Groothertog van Saksen-Weimar en HH. DD. HH. de hertog en hertogin *Bernhard* van Saksen-Weimar, met Familie en gevolg. Heden zijn de Groothertog en hertog *Bernhard* van Saksen-Weimar per stoomboot naar Duitschland vertrokken en de Hertogin van Saksen-Weimar en Familie naar 's Gravenhage teruggekeerd."

— Aanstaanden Zaturdag den 30 dezer, des middags te 12 ure, zal de Wel-Ed. Hoogleeraar de heer *G. J. Verdam*, Mathes. Mag. Philos. Natur. Doctor, beroepen Hoogleeraar in de Faculteit der Wis- en Natuurkunde aan de Leidsche Hoogeschool, dien post met het houden eener Oratie aanvaarden.

— Uit Leiden schrijft men, dat men aldaar thans bezig is om een groot gedeelte muurs van de stadsvest, aan de regter zijde van de Koepoort gelegen tot digt nabij den Akademischen tuin af te breken. De lage grond aan den Singelkant zal worden opgehoogd, en op den grond, die alsdan, door het wegnemen van de muren, vereenigd is, een plantsoen aangelegd, in den smaak als het reeds bestaande. Niet alleen zal daardoor weder een fraaije wandelplaats worden aangewonnen, maar ook menige hand die anders dezen winter ledig zou zijn, arbeid kunnen vinden. — In de vorige week heeft ook te Leiden, tot leeniging van den nood der armen, eene loterij van vrouwelijke handwerken plaats gehad, waarvan 800 loten, ieder à *f* 2,— waren uitgegeven.

— Uit Leeuwarden schrijft men dat op de Jouwre het plan bestaat tot het oprigten, onder directie van de heeren Mr. *G. L. van Beyma thoe Kingsma* en *W. Willems*, van eene stoomvaart tusschen Jouwre, Sneek en Lemmer, en Leeuwarden en de Lemmer. De hiertoe op te rigten vereeniging zal den naam dragen van *Friesche meer- en kanaal-stoomboot maatschappij* te Jouwre. De statuten zijn reeds verkrijgbaar gesteld.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS werd gisteren (27 *November*) genoteerd: Wed. 2½ pCt. 51 $\frac{9}{16}$, negen zest.; dito 5 pCt. 98 een zestiende, ⅛; Kansb. 23¾, ⅞; Am. Syndik. 4½ pCt. 92⅝, 93⅛; dito 3½ pCt. 75⅝; Handelm. 162¼, ⅛, ⅝; O. Indie 5 pCt. 95 drie achtste, ½; Ardoins 23 een zest., drie achtste; Passive 6⅛; Fr. uitgest. 7; Oude Russen 103¾; Roebels 6 pCt. 67, 67½.

Te Breda, bij BROESE & COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.